

Kirjakauppa- ja jakelijakyselyn tuloksia

Rauha Maarno, asiakkuus- ja yhteiskuntasuhdejohtaja,
Celia

Kyselyn taustaa

- Celian aiemmat kyselyt:
- Yleiskustantamojen kysely huhti-toukokuussa yhteistyössä Suomen Kustannusyhdistyksen kanssa.
- Tiedekustantajille suunnattu kysely elo-syyskuussa yhteistyössä Suomen tiedekustantajien liiton ja Kansalliskirjaston kanssa.
- Kyselyiden tavoitteena kartoittaa nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä saavutettavuuteen liittyen: millaisia formaatteja ja ohjelmia käytetään, millaisia e-kirjoja tehdään, millaista osaamista saavutettavuudesta jo on, ja millaisista asioista kaivataan lisää tietoa.
- Loka-marraskuussa avoinna oli kysely kirjakauppiaille ja jakelijoille yhteistyössä Kirjakauppaliiton kanssa.

Kyselyn tavoite ja vastaajat

- Kirjakauppiailta ja jakelijoilta kartoitettiin mm. millaisia kirjoja ja kirjaformaatteja he tarjoavat, onko tarjolla omaa lukusovellusta, onko saavutettavuus huomioitu kaupan verkkosivun tai lukusovelluksen kehityksessä ja millaisia saavutettavuuden toteutumiseen liittyviä haasteita on tunnistettu.
- Määräaikaan mennessä kyselyyn saatiin vain neljä vastausta.
- Lisäksi kyselyn oli avannut yli 30 ihmistä ja vastaamisen oli aloittanut 9.
- Otannan pienuuden takia tuloksiin täytyy suhtautua varauksella.

Valikoima ja formaatit

- Kaikki vastanneet toimijat möivät tai välittivät e-kirjoja ja äänikirjoja. Yhdellä oli valikoimissa myös painettuja kirjoja.
- Yleisimmät formaatit: EPUB 2 (75 %), EPUB 3 fixed layout (75 %), EPUB 3 (50 %) ja PDF (50 %)
- Kaikki vastaajat antavat kirjan yhteydessä neuvoja siitä, miten kirjan saa luettua. Puolet kertoo kirjan formaatin, 3/4 antaa muita kirjan ominaisuustietoja (esim. tiedoston koko).
- Vastaajilla on tarjolla kirjava valikoima mahdollisuuksia lukea kirja:
 - 3/4 tarjoaa mobiilisovelluksen lukemiseen
 - Lisäksi yhdellä on selaimessa toimiva lukusovellus ja kahdella tiedoston voi ladata itselle luettavaksi muussa ohjelmassa (Adobe Digital Editions tai omavalintainen ohjelma)

Palveluiden saavutettavuus

- Kirjoista ei vielä välitetä saavutettavuustietoja, mutta palveluiden saavutettavuuteen on muuten jo kiinnitetty huomiota.
- 2/3 mobiilisovelluksesta oli tehty saavutettavuusauditointi, samoin selainluennan saavutettavuus oli selvitetty.
- Jakelussa olevien e-kirjojen toimivuus testataan joko omassa mobiilisovelluksessa tai selaimessa tai automaattisilla validaattoreilla.
- E-kirjojen saavutettavuutta ei vielä testata.

Saavutettavuuden parantaminen tavoitteena

- Vastaajilla oli voittopuolisesti positiivinen asenne saavutettavuuden parantamiseen.
- 3/4 tiesi olevansa tulevien saavutettavuusvaatimusten piirissä ja 2/4 aikoi viimeistään 2025 mennessä uudistaa palvelua vaatimusten mukaiseksi.
- 3/4 oli jo tutustunut vaatimukseen ja pyrki soveltamaan niitä. Saavutettavia kirjoja haluttiin jakaa, mutta todettiin, että niitä ei vielä laajasti ole markkinoilla.
- 2/4 vastaajalla saavutettavuus oli jo mukana toiminnassa tai strategiassa, ja samoin 2/4 oli jo osallistunut saavutettavuusprojekteihin.
- 2/4 oli myös testauttanut palveluaan myös lukemisesteisillä henkilöillä.

Saavutettavuuden toteutumisen haasteita

- Kun kysyttiin esteistä verkkokaupan saavutettavuuden toteutumiselle, vastaukset jakaantuivat.
- Seuraavia esteitä tunnistettiin: riittämätön ohjeistus tai alihankkijoiden osaamisen puutteet, riittämätön tekniikka sekä taloudelliset kustannukset.
- Avovastauksissa nousi myös esiin huoli siitä, että vaikka lopullinen lukukokemus tapahtuisi myyjän tarjoamassa sovelluksessa, itse kirjatiedoston saavutettavuuden varmistaminen on niiden tuottajien vastuulla.

Mitä kyselystä voi päätellä?

- Vastajamäärä jäi pieneksi. Osin syynä voi olla se, että kysely koettiin liian pitkäksi tai vaikeaksi.
- Vastajissa saattoi korostua se joukko, jolle saavutettavuus oli jo jossain määrin tuttu asia.
- Kuitenkin hyödyllistä tietoa mm. formaateista, saavutettavuusauditoinneista ja koetuista saavutettavuuden esteistä.
- Tavoitteena toistaa kysely vielä ennen vaatimusten voimaantuloa.
- Lisätietoja: saavutettavuus@celia.fi